

Job 3-37 | Wanneer de waarheid een leugen wordt

Mooie praatjes, goedkope waarheden: ze komen maar al te vaak voor. Job krijgt van zijn vrienden de waarheid te horen. Waar op zich niks mis mee is. Maar in plaats van er voor Job te zijn, slaan ze hem met de waarheid om de horen. Zo wordt zelfs de waarheid een leugen!

Voor wie deze preek in een kerkdienst wil gebruiken: graag ontvang ik een melding op hmveurink@gmail.com. Dan stuur ik ook de bijbehorende powerpoint toe.

Liturgie

Zingen: Opwekking 407

Stil gebed

Votum en groet

Zingen: LvK Psalm 73 : 1, 9 en 10

Gebed

Kinderen naar club

Lezen: Job 15 : 17 – 16 : 22

Zingen: Psalm 88 : 1, 4 en 5 (LvK=GKB)

Preek over Job 3 – 37

Zingen: Opwekking 687

Kinderen terug

Zingen: GKB Gezang 176b (als wetslezing)

Gebed

Mededelingen

Collecte

Zingen: GKB Gezang 163 : 1, 2 en 3

Zegen

Wanneer de waarheid een leugen wordt

Inleiding

dia 1 – regen

Laat ik vandaag beginnen met Nederlands favoriete
gespreksonderwerp: het weer.

Dat was me het weekje wel!

Wat een regen...

Dinsdagmiddag kreeg ik de volle lading.

Ik haalde Daniël van school.

Toen ik om 14:10 de deur uit stapte, was er niets aan de hand.

Een minuut later volgde een hoosbui.

Zo erg dat ik op het bolwerk onder een boom heb geschuild.

Ik was niet de enige, en we raakten aan de praat.

Over het weer uiteraard, waarover anders!

‘Na regen komt zonneschijn,’ hielden we onszelf voor.

Inderdaad: nog geen 5 minuten later

fietste ik in een waterig zonnetje met Daniël naar huis.

Ik was al doorweekt, daar hielp geen zon meer tegen,

maar het klopt: ‘na regen komt zonneschijn.’

Er is geen speld tussen te krijgen.

Ok, de regen houdt niet altijd binnen 5 minuten op,

soms moet je een paar uur wachten,

in een heel uitzonderlijk geval regent het dagenlang,

maar uiteindelijk komt de zon weer.

Het is dus waar: ‘na regen komt zonneschijn.’

dia 2 – kaartje

Maar nu een idioot idee.

Het is niet alleen in Nederland een natte boel.

De wereld wordt geteisterd door overstromingen en orkanen.

Onder andere St. Maarten is zwaar getroffen.

Stel dat wij hen willen bemoedigen.

We laten een kaartje rondgaan met een mooie blauwe lucht,
op de achterkant schrijven we
'na regen komt zonneschijn, groetjes uit Franeker,'
we schrijven allemaal onze naam op het kaartje
en sturen het naar een kerk op St. Maarten...

Ik hoop dat we het er over eens zijn: zoiets doe je niet!
'Na regen komt zonneschijn', dat zal waar zijn,
maar dit is niet het moment om deze waarheid als een koe
aan de bewoners van het zwaar getroffen St. Maarten voor te
houden.

Hoe waar het ook is, het zouden goedkope praatjes zijn,
woorden die afbreken, in plaats van bemoedigen.

dia 3 – wanneer de waarheid een leugen wordt

Iets kan nog zo waar zijn,
maar tegelijk nergens op slaan,
ja, zelfs een leugen worden.

Daar gaat het vanmorgen over.

Vanuit Job 3 – 37 staan we stil bij het thema:

'wanneer de waarheid een leugen wordt'.

Ja, je hoort het goed, een preek over 35 hoofdstukken.

1. Het debat: een overzicht

dia 4 – Job: alles kwijt, behalve zijn geloof en vrienden

Vorige week zijn we met het boek Job begonnen.

We leerden Job kennen als een goed mens, rechtschapen en
onberispelijk.

Maar Satan vraagt zich af hoe echt Jobs geloof eigenlijk is,
hij beschuldigt God van omkooppraktijken,

en krijgt van God toestemming Job in het ongeluk te storten.

Job houdt niets over, behalve zijn geloof.

En zijn vrienden!

Hoofdstuk 2 eindigt met de komst van 3 vrienden, Elifaz,
Bildad en Sofar.

En wát voor vrienden!

Ze wonen niet om de hoek,
maar horen wat er met hun vriend Job is gebeurd.
Wat doe je dan?
Misschien heb je geen idee hoe je moet reageren, dus reageer
je maar niet.
Of je stuurt een kaartje – ter bemoediging.
Deze vrienden niet: ze gaan op reis, ze willen bij Job zijn.
Eenmaal aangekomen gaan ze naast Job zitten,
huilen en schreeuwen met Job mee
en maken zich de pijn van hun vriend eigen.
Hier zijn geen woorden voor, dus houden ze hun mond.

dia 5 – overzicht

Een week lang zitten ze daar, verbijsterd.
Dan barst Job uit in een lange klaagzang,
en begint het gedeelte waar het vandaag om gaat: Job 3-37.
Dat is natuurlijk te lang om vandaag te lezen,
in het leesrooster is het over 5 weken verdeeld,
maar ik wil vandaag graag een overzicht geven over die
hoofdstukken,
en ik hoop dat het je ook helpt als je de hoofdstukken zelf
leest.

Het begint met Jobs klacht, Job 3.
Job wil dood: was hij maar nooit geboren!
Job vervloekt niet God, maar wel zijn geboortedag.
Het is pikzwart: 'waarom ben ik niet in mijn moeders schoot
gestorven,
niet gestikt toen ik ter wereld kwam!'
Het wordt de 3 vrienden te gortig.
Job slaat door, ze kunnen het niet meer aanhoren.
Ze doorbreken hun zwijgen met lange betogen
in 3 gespreksronden.

Elifaz mag het spits afbijten, in Job 4.
Hij begint meelevend.
'Kun je verdragen dat iemand het woord tot je richt?'
Toch kan Elifaz zijn mond niet langer houden.

Hij probeert Job moed in te praten:

'kom op Job, jij stond altijd met een bemoediging klaar, nu zit je zelf in de put en verlies je de moed?!'

Maar hoe meelevend Elifaz het ook aanpakt,

al snel komt de aap uit de mouw:

'wie onrecht ploegt, wie rampspoed zaait, zal het ook oogsten.'

Dát is het uitgangspunt van Elifaz.

En even later: 'gelukkig de mens die door God wordt getuchtigd,

wijs daarom de straf van de Ontzagwekkende niet af.'

Job moet leren van zijn straf, dan wacht hem een mooie toekomst.

Job moet daar niets van weten.

Hij antwoordt, Job 6.

'Weeg mijn verdriet en mijn boosheid.'

Kom toch niet aanzetten met deze praatjes!

Heb je wel door hoe diep mijn lijden is?

Natuurlijk heb ik dingen gezegd die ik misschien anders had moeten zeggen,

maar neem me serieus!

Het is tegen dovemansoren gericht.

Bildad gaat verder, Job 8.

Bij hem geen meelevende woorden,

Bildad gaat recht op zijn doel af.

'Al die woorden van je, ze zijn niets dan wind.'

Bildad wil maar één ding: God verdedigen.

Gód is goed, Gód is betrouwbaar, nooit zal Gód onschuldigen verachten,

dús het probleem ligt bij Job.

Maar Job houdt vol: ik ben onschuldig.

Voor Sofar is de maat vol.

Hij pakt Job rechtstreeks aan, Job 11.

'Zo'n zwetser krijgt toch niet zomaar gelijk?'

Job moet zich niet langer verstoppen

maar voor God erkennen dat hij fout zit.

Job reageert cynisch, Job 12.

'Ja, jullie zijn werkelijk onovertroffen,
met jullie zal de wijsheid sterven!'

Dan volgt de tweede ronde, waar we uit hebben gelezen.

Job en zijn vrienden komen niet dichterbij elkaar.

Ook de derde ronde brengt hen niets verder: de posities zijn
duidelijk.

Bildad is kort van stof, Sofar heeft niets meer toe te voegen.

Job krijgt het laatste woord, Job 26-31.

Hij blijft volhouden dat hij onschuldig is.

De gesprekken lijken voorbij,

maar opeens is daar Elihu, een vierde vriend.

5 Hoofdstukken lang voert hij het woord, maar draagt weinig
nieuws aan.

dia 6 – het resultaat: onbegrip en verwijdering

Het is zo'n oeverloze discussie,

waar standpunten steeds worden herhaald,

maar waar de deelnemers compleet langs elkaar heen praten.

Misschien voer je wel eens zulke gesprekken:

dat wat jij zegt maar niet binnenkomt bij de ander.

Het eind van het liedje

is dat Job en zijn vrienden alleen maar verder van elkaar
verwijderd zijn.

Ze zijn beland in een heuse patstelling.

2. Wanneer de waarheid een leugen wordt

dia 7 – wat de vrienden zeggen: op zich waar

Dat gebeurt dus in Job 3-37.

Maar nu een stapje naar achteren: wat moet je ermee?

In Job 42 maakt God duidelijk

dat Jobs vrienden niet goed over God gesproken hebben.

Kun je deze hoofdstukken dan niet net zo goed overslaan?

Nee.

Ook van de vrienden van Job valt te leren.

Over het algemeen is het waar wat ze zeggen.

Jobs vrienden praten geen onzin.

In 1 Korintiërs 3 schrijft Paulus:

‘wat in de wereld wijsheid is, is dwaasheid bij God,
want er staat geschreven:

“hij vangt de wijzen in hun eigen sluwheid.”’

‘Er staat geschreven’ – ja: in het eerste betoog van Elifaz.

Oftewel – als je deze hoofdstukken doorleest,

hoef je echt niet de hele tijd te denken: ‘dit klopt niet.’

Er staan ware, leerzame dingen in deze hoofdstukken.

Zelf de kern van het verhaal van Jobs vrienden is op zich
waar.

God straft geen onschuldigen – klopt!

God is niet onbetrouwbaar – klopt!

Belijd je zonden voor God – goed plan!

Zoals Elifaz het in Job 15 zegt:

de goddeloze ontkomt niet aan de duisternis – klopt!

Elifaz verzint het dan ook niet zelf:

‘dit is wat wijze mannen zeggen.’

dia 8 – maar toch een leugen!

Het is op zich waar.

En toch... is het een leugen!

Jobs klacht is terecht: ‘dit soort dingen heb ik al zo vaak
gehoord,

niets dan ellende brengt mij jullie troost.

Een eindeloze stroom van lege woorden!’

Het kan nog zo waar zijn,

maar in de situatie van Job is het goedkoop geklets.

dia 9 – Job heeft er niets aan

In de eerste plaats omdat Job er niets aan heeft.

In plaats van dat z’n vrienden Job een luisterend oor bieden,

hem serieus nemen en hun best doen hem te begrijpen,

slaan ze Job met de waarheid om de oren.

Als jij door een moeilijke periode heengaat,

het even zwart is in jouw leven, wat wil je dan van anderen?

Een theoretisch verhaal over waarom je door deze periode heen moet,
of liever dat iemand jouw vragen met je mee-stelt,
het ook niet snapt en boos is om wat jou overkomt?
Job zit niet te wachten op waarheid, Job heeft steun nodig.

dia 10 – het klopt in Jobs situatie niet
Bovendien klopt het in Jobs situatie niet.
Het zal waar zijn dat God de rechtvaardige zegent,
en dat de goddeloze zijn straf niet ontloopt,
maar Job is rechtvaardig!

Dat is precies het punt:
Job heeft zijn ellende niet aan zichzelf te danken!
Dat wil er bij de vrienden niet in.

Voor hen is het zwart/wit:
als Job door zoveel ramspoed getroffen wordt,
dan móet het wel een straf van God zijn.
Deze vrienden zouden zelfs Jezus nog willen bekeren:
'je komt niet zomaar aan het kruis,
dus geef je zonden nou maar toe!'

Daarmee maken de vrienden het voor Job alleen maar erger.
Job heeft medestanders nodig.
Zoals de vrienden begonnen.
Nu vallen ze Job aan.
Met zulke vrienden kan Satan glimlachend achteroverleunen.
Ze komen met de afstandelijke waarheid,
in plaats van Job als persoon serieus te nemen,
en daarmee worden het vrome leugens.

Ik hoop dat je denkt: 'elkaar met de waarheid om de oren slaan,
waar heeft 'ie het over?!'
Maar ik ben bang dat het maar al te herkenbaar is.
Dat we ook in de kerk de Jobs van vandaag de les lezen,
en vervolgens kwijt raken...
Mag je in de kerk je masker laten vallen,
laten zien wat er in je hart leeft,

zonder dat je er op wordt aangevallen?
Kun je vertellen dat je boos bent op God,
zonder dat de ander God gaat verdedigen?
Kun je die vretende twijfel delen,
of krijg je te horen dat je maar gewoon moet geloven?
Mooie waarheden, maar je kunt er niets mee...

dia 11 – God neemt je wél serieus!
Bij God kun je het kwijt!
Dat is niet omdat Job zulke vriendelijke dingen over God zegt.
Job zegt ronduit dat God een vijand is.
God accepteert het.
Maar ergens beseft Job dat God hem wél serieus neemt.
Het zijn de lichtpuntjes.
'Maar nog heb ik in de hemel mijn getuige,
nog heb ik daar mijn pleitbezorger.'
Of in Job 19: 'ik weet: mijn redder leeft,
en hij zal ten slotte hier op aarde ingrijpen.'

God neemt Job serieus.
Zoals Jezus mensen serieus neemt.
Jij bent voor hem een open boek,
maar dat zal hij nooit tegen je gebruiken.
Ja, de Farizeeën, die graag schermde met de waarheid,
zij werden door Jezus de les gelezen.
Maar wie met echte problemen bij Jezus komt,
vindt in Jezus een ware vriend,
die naast je komt zitten, luistert, je serieus neemt,
bij wie je veilig bent.

3. Is waarheid relatief?

dia 12 – is waarheid relatief?
Iets kan nog zo waar zijn, maar toch een leugen.
Is waarheid dan relatief?
Is het 'ieder zijn eigen waarheid'?
Voor de één een aantrekkelijke gedachte,
voor de ander zal het een gruwel zijn.

dia 13 – de waarheid laat zich niet in een systeem persen
Waar het om gaat,
is dat je van de waarheid geen systeem kunt maken.
We houden ervan als dingen duidelijk zijn, zwart/wit.
Het is fijn om een beetje grip op het leven te hebben
met regels die altijd kloppen.
Met God is het net zo: we willen hem maar wat graag begrijpen.
Maar zo simpel is het niet.

Wat Jobs vrienden doen, is zich verschuilen in het systeem.
Het systeem is veilig, dat kennen ze.
Dat systeem moet overeind blijven staan,
stel je voor dat het systeem wordt opengebrouwen...
Dat kunnen ze niet aan!
Daarom sluiten ze hun ogen voor Job.
Job kan nog zo vaak zeggen dat hij rechtvaardig is,
maar rechtvaardig zijn en zoveel tegenspoed te verduren
krijgen,
dat past niet in het systeem, en kan dus niet waar zijn.
Het systeem moet blijven staan, ten koste van Job.

Maar de waarheid van God laat zich niet in een systeem persen.
Een klein voorbeeldje uit Job 16.
In vers 19 wordt God een 'pleitbezorger' genoemd.
In vers 21 moet er een oordeel worden geveld tussen mens en
God.
In het ene vers is God de tegenstander in de rechtbank,
in het andere vers de advocaat.
Tegenstander of advocaat, wat is het nu?
Dat krijg je niet in een systeem!

dia 14 – Jezus Christus: de Waarheid in persoon
Maar waarheid bestaat wel degelijk!
In Johannes 14 zegt Jezus:
'ik ben de weg, de waarheid en het leven.'
Waarheid is niet relatief,
waarheid is ook geen set leerstellingen,
maar waarheid is persoonlijk.

Jezus Christus is de waarheid in eigen persoon!

4. Maak geen leugen van de waarheid

dia 15 – in jouw leven: waar zoek je veiligheid?

Maak van die waarheid geen leugen.

Niet in je eigen leven.

Zoek je veiligheid niet in een systeem van waarheden.

Niet in leerstellingen waar niemand aan mag morrelen omdat je geloof dan instort.

Niet in hoe het nu precies zit met schepping en evolutie, of met vrouwen in de ambten.

Zoek het bij Jezus Christus, de waarheid zelf!

De bijbel is geen tekstenboek,

waar je altijd wel een waarheid uit kunt opdiepen,

maar het boek waar je Jezus Christus leert kennen,

en zijn Vader, door de Geest.

Hij, die je niet met de waarheid om de oren slaat,

maar als vriend naast je gaat staan.

dia 16 – naar anderen: hoe ga je naar hen toe?

Maak geen leugen van de waarheid: ook niet naar anderen toe.

Soms ligt het misschien op het puntje van je tong, maar slik het in!

Ik las laatst over iemand die een junk tegenkwam,

en het inslikte er wat over te zeggen.

Er ontstond een vriendschap.

Maanden later vroeg die persoon

waarom die junk voor de vriendschap open stond.

‘Omdat je niets van mijn verslaving gezegd hebt.’

Hij had liefde geproefd, en was afgekickt.

Of iets anders.

Wat zet je op een kaartje om iemand te condoleren?

Meestal zullen we kiezen voor een bemoedigende tekst.

Ik sprak eens iemand die overladen was met zulke kaartjes, maar één kaart sprong eruit.

‘Wat verschrikkelijk’ stond erop.

Deze kaart was raak, kwam echt binnen.

Soms is het goed om die mooie bijbelteksten even achterwege te laten,
en er gewoon te zijn.

Wij kunnen de neiging hebben
anderen eens even goed de waarheid te zeggen.
Zoek liever naar wat de ander beweegt,
en laat daar het licht van Christus schijnen,
belichaam daar Christus, de waarheid.

dia 17 – Jezus Christus: de kostbare Waarheid
Prijs God!

Hij slaat ons niet met de waarheid om de oren.
Hij is wars van goedkope praatjes.
In plaats daarvan gaf hij zijn Zoon.
Amen.